

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8MCdo/9/2014
Identifikačné číslo spisu:	3508204589
Dátum vydania rozhodnutia:	11.11.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:3508204589.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľiek 1/ Y. X., bytom D. 8, 2/ X. V., bytom C. proti odporcom 1/ B. I., bytom T. 2/ X. I., bytom T., v dovolacom konaní zastúpeným JUDr. Vojtechom Kubalom, advokátom so sídlom v Bratislave, Vajnorská 8/A, 3/ A. B., bytom R. 4/ X. I., bytom N., 5/ Y. M., bytom S. 6/ Y. M., bytom H. 7/ D. B., bytom N., 8/ A. B., bytom N. a 9/ O. B., bytom C., o určenie neplatnosti kúpnych zmlúv, ktorá právna vec bola vedená na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom pod sp.zn. 7C/208/2008, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom z 20. septembra 2012 č.k. 7C/208/2008-172 a rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 4. septembra 2013 sp.zn. 5Co/1/2013, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie o d m i e t a .

Navrhovateľkám 1/ a 2/ nepriznáva náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní.

Odôvodnenie

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom zo 4. septembra 2013 sp.zn. 5Co/1/2013 potvrdil rozsudok Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom z 20. septembra 2012 č.k. 7C/208/2008-172, ktorým bolo určené, že sú neplatné kúpne zmluvy zo 17. júna 2005 a 28. septembra 2005 uzavreté medzi účastníkmi, resp. ich právnymi predchodcami týkajúce sa spoluvlastníckych podielov na pozemku parc.č.XX v kat. území T.. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa, na toto odôvodnenie v celom rozsahu odkázal a na zdôraznenie jeho správnosti doplnil ďalšie dôvody.

Na podnet odporcov 1/ a 2/ podal generálny prokurátor Slovenskej republiky proti označeným rozsudkom súdov nižších stupňov mimoriadne dovolanie. Navrhol napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa ďalšie konanie z dôvodu, že spočívajú v neprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.) v otázke, či navrhovatelia majú naliehavý právny záujem na nami navrhovanom určení.

K mimoriadnemu dovolaniu sa vyjadril iba odporca 5/, jeho vyjadrenie ale procesný návrh neobsahuje.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.

Podľa § 243e ods. 1 O.s.p. ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f O.s.p.), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie. Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 O.s.p.).

Doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa pri posudzovaní prípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora v zásade riadila stanoviskom občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 36/2008. Právna veta tohto stanoviska znie: „Podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom nie je podmienené využitím riadneho opravného prostriedku účastníkom konania. Mimoriadnym dovolaním v zmysle ustanovenia § 243e O.s.p. môže generálny prokurátor napadnúť aj právoplatné rozhodnutie súdu prvého stupňa“.

Niektoré senáty občianskoprávneho kolégia a obchodnoprávneho kolégia ale zaujímali pri posudzovaní procesnej prípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora aj iné právne názory, ktoré sa prejavili v zaujímaní odlišných právnych názorov obsiahnutých v rozhodnutiach senátov týchto kolégií najvyššieho súdu pri riešení otázky procesnej prípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora ako opravného prostriedku subsidiárnej povahy.

Vzhľadom na uvedené predsedníčka občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu a predsedníčka obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu navrhli, aby na spoločnom rokovaní oboch kolégií bolo zaujaté stanovisko k zjednoteniu výkladu ustanovení upravujúcich procesnú prípustnosť mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky v zmysle § 243e a § 243f Občianskeho súdneho poriadku.

Na spoločnom zasadnutí občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dňa 20. októbra 2015 bolo Cpj 41/2015) sudcovia kolégií relevantnou väčšinou hlasov sudcov dospeli k názoru a prijali stanovisko, že procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.

Stanovisko je, okrem iného, odôvodnené tým, že z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku upravujúcich riadne a mimoriadne opravné prostriedky je zrejmá zásada, že je na účastníkovi, ktorý je nespokojný s konaním alebo rozhodovaním súdu, aby sám, z vlastnej iniciatívy, svojimi procesnými úkonmi a v logickom slede zohľadňujúcim stav, do ktorého sa konanie dostalo, využil postupne všetky procesné prostriedky nápravy (opravné prostriedky), ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. Pravidlo postupného vyčerpania opravných prostriedkov, a to aj v prípade pochybnosti o účinnosti opravného prostriedku, požaduje využiť všetky opravné prostriedky, o ktorých sa dá predpokladať, že povedú k dosiahnutiu nápravy rozhodnutia súdu. V súlade s tým je na účastníkovi konania, aby - až po

najvyššiu úroveň využil možnosť podať všetky dostupné opravné prostriedky, ktoré sú čo aj len potenciálne spôsobilé podstatne ovplyvniť v jeho prospech rozhodnutie, s ktorým nesúhlasí. To sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na prípady, v ktorých súd mohol (alebo bol povinný) konať aj bez návrhu účastníka. Osobný názor účastníka konania na účinnosť alebo neúčinnosť konkrétneho opravného prostriedku nie je významný. Právomoc vyhodnotiť, či boli využité všetky dostupné opravné prostriedky, náleží ex officio súdu, ktorý rozhoduje o mimoriadnom opravnom prostriedku. Požiadavka vyčerpania adekvátneho opravného prostriedku pritom nie je splnená už tým, že konanie o určitom opravnom prostriedku („hierarchicky nižšom“) začalo, avšak ešte neskončilo. Vzhľadom na vyššie uvedené je opodstatnené konštatovanie, že mimoriadne dovolanie podané na podnet účastníka konania (teda nie mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom vo veciach uvedených v § 35 ods. 1 a 2 O.s.p. a tiež nie mimoriadne dovolanie podané na podnet osoby odlišnej od účastníka konania) nemožno považovať za procesne prípustné, ak účastník konania bol pasívny v tom zmysle, že sa nepokúsil využiť možnosť podať riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli v jeho dispozícii. V prípade, že účastník občianskeho súdneho konania nevyužil sám možnosť napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa riadnym opravným prostriedkom (odvolaním alebo odporom), je mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora smerujúce proti tomuto rozhodnutiu procesne neprípustné. Obdobne je procesne neprípustné mimoriadne dovolanie, pokiaľ je ním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, proti ktorému predtým (neúspešne) nepodal dovolanie ten účastník konania, na podnet ktorého generálny prokurátor podal neskôr mimoriadne dovolanie.

V stanovisku je tiež poukázané na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), z ktorej vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru musí byť v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát konštatoval porušenie čl. 6 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo výlučne z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci oproti právnomu názoru vnútroštátnych súdov, ktoré vec s konečnou platnosťou prerokovali a meritórne rozhodli (porovnaj *Roseltrans proti Rusku* z roku 2005). Opakovane tiež zdôraznil, že v záujme právnej istoty by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať nedotknuté a k ich zrušeniu by malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných väd [viď napríklad *Abdullayev proti Rusku* (rozsudok z roku 2010)]. Právoplatnosť rozhodnutia súdu môže byť prelomená len výnimočne a výlučne iba za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (viď *Ryabykh proti Rusku*, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, nie však z dôvodu právnej čistoty (pozri *Sutyazhnik proti Rusku*, rozsudok z roku 2009) alebo iného právneho názoru. ESLP tieto predpoklady prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov opätovne zdôraznil v rozhodnutiach z 9. júna 2015 vo veciach *DRAFT-OVA, a. s. proti Slovenskej republike, PSMA, s.r.o. proti Slovenskej republike a COMPCAR, s.r.o. proti Slovenskej republike*. Poukázal v nich na svoju ustálenú judikatúru týkajúcu sa porušenia princípu právnej istoty v dôsledku zrušenia právoplatných súdnych rozhodnutí v súkromnoprávných sporoch na základe mimoriadnych opravných prostriedkov a pripomenul, že takýto postup je prípustný len za účelom napravenia podstatných väd konania alebo omylov vo výkone spravodlivosti, ktoré majú zásadný vplyv na právny systém a nie za účelom zabezpečenia právnej čistoty. ESLP zastáva názor, že ak súd nezistí žiadne „podstatné a presvedčivé okolnosti“, ktoré by odôvodňovali výnimku z princípu právnej istoty, ktorý vyžaduje nezrušiteľnosť súdnych rozhodnutí v súkromnoprávných sporoch, nemožno takýto mimoriadny opravný prostriedok použiť. V označených veciach došlo podľa ESLP v dôsledku využitia inštitútu mimoriadneho dovolania k porušeniu práva účastníkov na spravodlivé súdne konanie, ktoré je zaručené čl. 6 Dohovoru.

Stanovisko R 36/2008 vychádza zo záverov, ktoré v súčasnosti nie sú súladné s rozhodnutiami ESLP týkajúcimi sa mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora, ani s ostatným zjednocujúcim stanoviskom ústavného súdu PL. z. 3/2015, právna veta ktorého znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol

účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

Nezanedbateľnou skutočnosťou pritom je, že v týchto rozhodnutiach a stanovisku boli vyjadrené závery tých súdnych orgánov, ktoré sú v určitých prípadoch oprávnené zrušiť rozhodnutie najvyššieho súdu a v zrušujúcom rozhodnutí vysloviť právne názory, ktorými je najvyšší súd viazaný.

V danom prípade prebehlo štandardné dvojstupňové konanie, v ktorom mali odporcovia 1/ a 2/ možnosť realizovať svoje procesné oprávnenia. Zo spisu nevyplýva, že by sami náležite chránili svoje práva a konali dostatočne predvídavo, starostlivo a obozretne. Odporcovia 1/ a 2/ nepodali dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 4. septembra 2013 sp.zn. 5Co/1/2013. V zmysle vyššie uvedeného výkladu najvyššieho súdu to znamená, že sami nevyužili dostupný mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mali k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci. Vzhľadom na pasivitu samotných odporcov 1/ a 2/ pri včasnej ochrane ich práv je procesne neprípustná dodatočná aktivita generálneho prokurátora, ku ktorej došlo podaním mimoriadneho dovolania podnecovaného žalobcom.

Z týchto dôvodov najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie ako procesne neprípustné (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s ustanoveniami § 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Generálnemu prokurátorovi v konaní o mimoriadnom dovolaní nemôže byť uložená povinnosť nahradiť trovy konania. Povinnosť nahradiť trovy konania v konaní o mimoriadnom dovolaní má ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania (viď § 148a ods. 1 a 2 O.s.p.). V danom prípade dali podnet na mimoriadne dovolanie odporcovia 1/ a 2/. Navrhovateľky 1/ a 2/ nepodali návrh na priznanie náhrady trov konania o mimoriadnom dovolaní; najvyšší súd im vzhľadom na to nepriznal náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní (§ 243i ods. 2 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.